

SÖZ SANATLARI

1. Abartma (Mübalağa)

Bir şeyin niteliklerini veya bir olayı olduğundan fazla büyüterek veya küçülterek anlatmaya abartma denir.

► Çantayı taşımaktan kolum koptu.

2. Benzetme (Teşbih)

Anlatımı kuvvetlendirmek, sözün etkisini artırmak için aralarında değişik yönlerden ilgi bulunan iki şeyden zayıf olanın kuvvetli olana benzetilmesine benzetme denir. Tam bir benzetmede dört temel unsur vardır:

- Benzeyen: Zayıf unsur.
- Benzetilen: Kuvvetli unsur.
- Benzetme yönü: Benzetme sebebi
- Benzetme edatı: “gibi, kadar”

► Serkan keçi gibi inatçı bir çocuktur.

3. Kişileştirme (Teşhis)

İnsan dışındaki varlıklara insana özgü özelliklerin verilmesine kişileştirme denir.

» Köyün çayı boş yere akmaktan sıkılıyor, bir bostanı sulayacağı günlerin gelmesini ipe çekiyordu.

4. Konuşturma (İntak)

İnsan dışındaki varlıkları konuşturma, onların ağzından söz söyleme sanatına intak(konuşturma) denir.

» Akşam rüzgârları der ki Ali'ye:
“Gözler ileriye, gönül geriye...”

5. Tezat (Karşıtlık)

İki karşıt düşüncenin bir arada söylenmesidir. Tezatta dikkat edilmesi gereken durum zıt anlamlı sözcük kullanmakla tezat yapılamaz. Tezadın düşünce olarak zıtlığı vermesi gerekir.

Örnek:

- Tokluk günlerimin değerini bilmedim, açım insanlığa şimdi.
- Her karanlık gelecek olan aydınlığın başlangıcıdır aslında.

6. Mecaz (Değişmece) Anlam

Mecaz anlamlı ifadelerin kullanıldığı cümlelerdeki söz sanatıdır.

► Bu olayda mutlaka onun da parmağı vardır.

ALİŞTİRMA

Aşağıdaki cümlelerde hangi söz sanatları kullanılmıştır altlarına yazınız.

Boş laflara karnım tok benim.

Bir ah çeksem dağı taşı eritir
Gözüm yaşı değirmeni yürütür
Bu hasretlik beni dahi çürütür
Bana sıra da bir, gurbet il de bir

Google: Ben her şeyi bilirim.

Facebook: Ben herkesi tanırım.

İnternet: Ben olmasam ikiniz de işe yaramazsınız!
Elektrik: Tartışmayı fazla uzatmayın yoksa hepinizin işini bitiririm!

Kapalıdır gönlüm, kötülüğe açık olan ruhlara.

İki arkadaş koyu bir sohbete dalmıştı.

Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım

Taksit parasını harcayan oğluna köpürdü.

Her kötülüğü yapılan bir iyilik yok edecektir.

Toplanırken göklerde bulutlar yığın yığın
Hırçın bir fırtınayı düşünüyordu deniz.

ETKİNLİK

Aşağıdaki cümlelerdeki söz sanatlarını bularak cümlenin numarasını ilgili alana yazınız.

- 1- Toplantıda bize çok ağır sözler söyledi.
- 2- Bazı ders kitaplarımız tuğla gibi kalındı.
- 3- O gün bugün, hep sessiz ağlaşırlar geceler.
- 4- Rüzgâr susmuş, ses vermiyor; nedendir?
- 5- Burada sıcaktan piştik.
- 6- Sana yaklaştıkça, ruhundan uzaklaştırıyorsun beni.
- 7- Cesaretimin kırılmasına sen sebep oldun.
- 8- Her aşkın sonunda gözyaşı vardır,
Akar damla damla sel olur gider.
- 9- Çamaşırlar kar gibi olmuş
- 10- Benim adım dertli dolap, Suyum akar yalap yalap
- 11- Onun bu pişkinliğine bir anlam veremedik.
- 12- Havada uçan tüy bile benim kadar hafif değil.
- 13- Yazılıdan zayıf alınca dersten iyice soğudum.
- 14- Gerçek yaşlı ruhundaki gençliği kaybetmiş olandır.
- 15- Bahçemizde açılmaz, seni görmezse çiçekler
Sahil seni, akşam seni, rüzgâr seni bekler.
- 16- Seneler sürer her günüm sen olmayınca.
- 17- Varlığı hayat yapanlar gerçek yokluğu yaşıyorlar.
- 18 – Küçük kızın dişleri inci gibiydi.
- 19- Derdini anlatmayan derman bulamaz.
- 20- Çocuğun parmakları kibrit çöpü kadar inceydi.
- 21- Aslıma karışıp toprak olunca
Çiçek olur mezarımı süslerim
Dağlar yeşil giyer, bulutlar ağlar.

KİŞİLEŞTİRME:

BENZETME:

ABARTMA:

KONUŞTURMA:

TEZAT:

MECAZ:

TEST

Hayatımın en mutlu anını yaşadığım o an sanki bizim suçtan, cezadan ve pişmanlıktan kurtulduğumuz gibi dünya da yer çekimi ve zamanın kurallarından kurtulmuş gibiydi.

1. Bu paragrafta aşağıdaki sanatsal anlatım yollarından hangisi kullanılmıştır?

- A) Benzetme B) Kişileştirme
C) Abartma D) Konuşturma

(1) Toprak, ipek gibi yumuşacıktı. (2) Bahçıvanın deyimiyle tam kıvamındaydı. (3) Nemliydi ama yine de bir susamışlık vardı toprağın hâlinde. (4) Belli ki beklediği bir şey vardı.

2. Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde insana ait özellikler, insan dışı varlıklara verilmiştir?

- A) 1 ve 3 B) 1 ve 4
C) 2 ve 3 D) 3 ve 4

Ben, bütün insanları hayvanlardan ayıran lisan kabiliyetini ortaya çıkaran bir konuşma organıyım. İnsanların içinden geçen hislere, beyninde dolaşan fikirlere tercüman olurum.

3. Metinde konuşturulan varlık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çene B) Diş C) Dil D) Dudak

4. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde abartma sanatı kullanılmıştır?

- A) Günlerdir yağın yağmur taşkınlara sebep oldu.
B) Sana bu işin olmayacağını söyleye söyleye dilimde tüy bitti.
C) Sıradan bir olayı bile çok önemliymiş gibi anlatma yeteneği vardı.
D) Üç gün çalışarak işi ancak bitirebilmişti.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tezat sanatı yapılmıştır?

- A) Gece gündüz seni arıyorum her yerde.
B) Her bulduğumda yenilerini ararım umudun.
C) Arkadaşlarla sorunumuzu iyi kötü çözdük.
D) Dağlar beyaz bir gelinlik giydi kar yağınca.